

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 21412/2024
30.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље-противтужене АА из ..., чији је пуномоћник Кристијан Јожеф, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ББ из ..., чији је пуномоћник Јелена Томић, адвокат из ..., ради измене одлуке, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 330/24 од 12.06.2024. године, у седници одржаној 30.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог-противтужиоца изјављена против потврђујућег дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 330/24 од 12.06.2024. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог-противтужиоца изјављена против преиначујућег дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 330/24 од 12.06.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 696/22 од 01.03.2024. године, усвојен је тужбени захтев тужиље-противтужене и измењен модел одржавања личних односа садржан у пресуди Основног суда у Новом Саду П2 898/21 од 25.10.2021. године на начин што ће се лични контакти између туженог-противтужиоца и малолетног ВВ рођеног ...2012. године и малолетног ГГ рођеног ..2015. године одвијати два пута недељно, радним данима у трајању од по 2 часа у контролисаним условима у Центру за социјални рад Темерин. Тужени је делимично лишен вршења родитељског права у погледу права на одржавање личних контаката са својим дететом малолетном ДД рођеном ..2010. године а делимично је лишен и вршења родитељског права у погледу права на одлучивање о питањима који се тичу промене пребивалишта малолетне ДД рођене ...2010. године, малолетног ВВ рођеног ...2012. године и малолетног ГГ рођеног ...2015. године и права на одлучивање о питањима која се тичу прибављања личних исправа малолетне деце пред МУП Републике Србије, као и прибављања сагласности за путовање у иностранству за малолетну ДД рођене ...2010. године, малолетног ВВ рођеног ...2012. године и малолетног ГГ рођеног ...2015. године. Обавезан је тужени-

противтужилац да тужиљи-противтуженој накнади трошкове парничног поступка од 338.320,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 330/24 од 12.06.2024. године, потврђена је пресуда Основног суда у Новом Саду П2 696/22 од 01.03.2024. године у ставовима другом, трећем и петом изреке и делу става четвртог изреке у којем је тужени делимично лишен родитељског права у односу на малолетну децу и то у делу да одлучује о промени пребивалишта малолетне деце. Преиначена је првостепена пресуда у делу става четвртог изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиље-противтужене да се тужени-противтужилац делимично лиши родитељског права да одлучује о питањима која се тичу прибављања личних исправа за малолетну ДД, малолетног ВВ и малолетног ГГ пред МУП-ом РС, као и прибављање сагласности за путовање у иностранству за све троје деце. Преиначена је и одлука о трошковима поступка (став пети изреке) и обавезан тужени-противтужилац да тужиљи-противтуженој накнади парничне трошкове од 288.820,00 динара. Одбијен је захтев тужене-противтужиље за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени-противтужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и утврдио да је ревизија делимично неоснована а делимично недозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити је учињена нека друга битна повреда одредаба парничног поступка.

Према утврђеном чињенично стању, правноснажном пресудом Основног суда у Новом Саду П2 898/21 од 25.10.2021. године разведен је брак АА и ББ и одређено да ће родитељско право над малолетном ДД рођеном ...2010. године, малолетним ВВ рођеним ...2012. године и малолетним ГГ рођеним ...2015. године самостално вршити мајка на адреси пребивалишта мајке. Обавезан је тужени-противтужилац да плаћа издржавање за малолетну децу и уређен је начин одржавања личних односа са малолетном децом. Виђање је опредељено на сваки други викенд почев од 20 часова, петком до 18,30 часова недељом на тај начин што ће отац долазити по децу и враћати их на адресу мајке као и у седмици када деца не проводе викенд са оцем у том случају отац ће контакт са децом остваривати недељом од 13 до 16 часова. Деца ће проводити код оца половину зимског и летњег распуста, државне празнике и верске празнике. За време трајања брачне заједнице супружници су живели са децом у ... на адреси туженог. Деца имају пријављено пребивалиште на адреси оца. Након развода брака тужиља се са децом преселила у ... у кућу својих родитеља где су се деца добро адаптирала и где похађају основну школу. Након развода брака није извршена промена пребивалишта малолетне деце јер је тужени на тужиљино тражење одбио да да сагласност. У погледу виђања туженог-противтужиоца са малолетном децом, тужени-противтужилац није испоштовао пресуду тј. није поштовао обавезе малолетне деце тј. није их водио на рођендане, није малолетног ВВ и малолетног ГГ одвео у школу ради одласка на школску екскурзију већ их је тужиља спаковала због чега је звала учитељица о чему је тужиља извештавала орган старатељства. Према стручном налазу мишљења Центра за социјални рад Општине Жабаљ од 03.08.2022. године тужени је деци мајку

представљао у ружном светлу што лоше утиче на њихову психичку стабилност. Деца се боје оца због његовог понашања због чега се тужила у више наврата обраћала Центру за социјални рад за помоћ и решавање настале ситуације. Деца су се по повратку из домаћинства туженог-противтужиоца у домаћинство мајке жалила мајци да отац говори да је мајка ку.ва, др.ља, показује им USB који ставља у компјутер, објашњава им да ће им показати поруке како се мајка дописивала са другим мушкарцима. У допуни стручног мишљења од 24.11.2022. године од стране Центра оцењено је да није у интересу малолетне деце да се измени одлука о самосталном вршењу родитељског права и да се деца повере оцу јер се отац појављује као починилац насиља у породици што је регистровано у ПС Жабалъ и у ЦСР Темерин и у ЦСР Жабалъ. У току рада са туженим предочена му је важност сарадње са мајком деце због важних питања за децу. Тужени је обећао да ће сарађивати али је његова реална активност изостала у целости.

У току поступка прибављено је и стручно мишљење Центра за социјални рад Општине Темерин од 18.08.2022. године. Према том извештају произлази да је тужила у ... била изложена контуираном психичком насиљу са елементом физичког и сексуалног насиља од стране тадашњег супруга овде туженог. Према туженом су биле изречене и продужене заштитне мере. Процена рецидива је висока. Тужила је јасно исказала став да не жели да наставља било какве партнерске односе са туженим. Центар за социјални рад је добио пријаву да је тужени вршио психичко насиље над ћерком ДД, током телефонског разговора дана 14.07.2021. године. Назначени Центар закључио је да је тужени злоупотребљавао своју позицију родитеља у комуникацији са децом. Децу је ставио у константан конфликт лојалности а начин комуникације туженог са децом садржи елементе психичког насиља. Инструментализује децу и ставља их у седиште конфликта између себе и тужиле. Тужени не поступа у интересу деце. Не остварује адекватан и аутентичан увид у негативности свог понашања. Не увиђа свој део одговорности, нити је у претходном периоду показао вољу да мења своје понашање у интересу деце. Обећања која тужени даје да ће поступати у најбољем интересу деце не остављају утисак аутентичности. Назначени тим Центра за социјални рад је мишљења да контакти између оца и малолетне ДД не треба реализовати све док дете самоиницијативно не искаже жељу и спремност за њихову реализацију. Малолетна ДД не одлази код оца од августа 2022. године. У допуни стручног мишљења Центар је закључио да су малолетна ДД и малолетни ВВ способни да изразе своје мишљење. Сматрају да комуникациони модел којим отац продужава партнерски конфликт и инструментализује децу актуелно и потенцијално производи штетне ефекте и да је оправдано редуковати модел одржавања личних односа са децом. Исти закључак је поновљен у допуни налаза од 27.10.2023. године и темељи се на опсервацији деце као и интеракцији деце и оца приликом виђања у просторијама Центра за социјални рад.

На основу изведених доказа првостепени суд је закључио да је неопходно редуковати модел виђања оца са малолетним ВВ и малолетним ГГ тако што ће исти се одвијати два пута недељно радним данима у трајању од по 2 сата и то у контролисаним условима у Центру за социјални рад Темерин, све у циљу да би се избегао очигледан штетан утицај оца на синове и да би се искључила свака комуникација у којој отац говори најружније ствари о мајци деце, а због чега су деца озбиљно узнемирена. Закључено је да је уобичајени модел који је био предвиђен ранијом пресудом негативно утицао на психофизички и емотивни развој малолетне деце. Даље је закључено да је у најбољем интересу малолетне ДД да се искључи виђање између ње и туженог-противтужиоца оца јер ДД и даље има страх од оца, није спремна да одржава

контакте са оцем а присиљавањем на контакте са оцем би у овом тренутку њу озбиљно трауматизовало. Малолетној ДД је потребно обезбедити временску дистанцу, сазревање и саветодавни рад како би превизиишла негативне емоције према оцу. Због свега тога првостепени суд је изменио ранију првостепену пресуду у погледу модела одржавања контаката између оца и малолетне деце налазећи да је новоустановљени модел у интересу малолетне деце. Имајући у виду чињеницу да деца бораве код мајке, а да тужени није дозволио промену пребивалишта, закључио је да је у интересу малолетне деце да се дозволи промена пребивалишта малолетне деце те да је неопходно да се тужени делимично лиши родитељског права у односу на малолетну децу у погледу промене њиховог пребивалишта. Такође је усвојио и тужбени захтев тужиле-противтужене у погледу делимичног лишења родитељског права у односу на туженог-противтужиоца за прибављање сагласности за путовање у иностранство.

Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду у погледу утврђивања новог модела одржавања контакта између туженог и малолетне деце, као и у погледу делимичног лишења родитељског права у односу на малолетну децу у погледу одлучивања о промени пребивалишта малолетне деце. У том погледу у свему је прихватио и правну аргументацију првостепеног суда. Међутим, другостепени суд је преиначио првостепену одлуку у погледу делимичног лишења родитељског права туженог-противтужиоца везано за прибављање дечјих исправа за малолетну децу односно сагласност за путовање у иностранство, налазећи да би тиме биле повређене одредбе члана 29. став 1. Закона о путним исправама и члана 54. став 2. Закона о граничној контроли за прелазак државне границе малолетних лица, те да стога нису испуњени услови у смислу делимичног лишења родитељског права предвиђених чланом 82. Породичног закона у том делу.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда у потврђујућем делу заснована је на правилној примени материјалног права. Према члану 67. Породичног закона родитељско право изведено је из дужности родитеља и постоји у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета а према члану 62. став 2. истог закона право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета. Према члану 82. став 4. ПЗ родитељ који не врши родитељско право може бити лишен права на изражавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.

На основу извештаја Центра за социјални рад Темерин и Центра за социјални рад Жабал као и осталих изведених доказа правилно је закључено да би постојећи модел одржавања контаката туженог-противтужиоца са малолетном децом био негативног утицаја и не би био у интересу малолетне деце. Евидентно је да тужени не поступа у интересу своје малолетне деце без обзира какав је однос између њега и бившег брачног партнера. У таквим ситуацијама, када се врши родитељско право, морају се занемарити односи између бивших брачних партнера и односи између родитеља и деце морају бити на задовољавајућем нивоу и у интересу малолетне деце. У овом случају утврђено је да тужени не показује вољу да мења своје понашање а које би било у интересу малолетне деце. О томе су се детаљно изјаснили оба Центра за социјални рад. Стога је правилно закључено да је неопходно извршити измену начина модела виђања туженог-противтужиоца са малолетном децом а које је утврђено пресудом Основног суда у Новом Саду П2 898/21 од 25.10.2021. године. Правилно је закључено да није у интересу малолетне ДД да се контакти између ње и туженог одвијају по раније утврђеном моделу, те да је евидентно да малолетна ДД није спремна

да одржава контакте са оцем те да би присиљавањем на те контакте са оцем у овом тренутку дете било озбиљно трауматизовано. Правилно је закључено да је неопходно туженог-противтужиоца делимично лишити родитељског права у погледу сагласности за промену пребивалишта малолетне деце јер је евидентно да малолетна деца са живе код мајке у То је центар њихових животних активности а да повремено долазе код оца у Стога је правилно примењена одредба члана 78. став 4. и члана 82. Породичног закона. Деца у ... похађају основну школу то је центар њихових житовних активности па је логично да имају пријављено пребивалиште у том месту.

Неосновани су наводи из ревизије туженог-противтужиоца да је Центар за социјални рад дао мишљење где је стручни тим изразио пристрасност везано за утицај на исказе малолетне деце и у погледу могућег утицаја тужиље у том делу, а ово из разлога што те наводе тужени-противтужилац ничим не доказује. Неосновани су и наводи да је у овом случају требало извршити саслушање психолога доктора Дора и да се одреди психијатријско психолошко вештачење на околност родитељске подобности парничних странака као и аутентичност изјављених воља малолетне деце те да тужиља врши насиље над малолетним ВВ, а ово из разлога што је изведено довољно доказа и правилно утврђено чињенично стање. Прибављени су извештаји оба Центра за социјални рад, изведени су други докази и по налажењу Врховног суда правилно су нижестепени судови оценили изведене доказе при чему се водило рачуна пре свега о интересима малолетне деце и у погледу остваривања њихових права.

Имајући у виду напред изнето, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужени-противтужилац нема интерес за изјављивање ревизије против преиначујућег дела другостепене пресуде којом је делимично одбијен тужбени захтев тужиље-противтужене да се он делимично лиши родитељског права која се тичу прибављања личних исправа за малолетну децу.

На основу одредбе члана 413. у вези члана 410. став 2. тачка 4. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић